

ด้านการเมือง

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน

ความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน

การปรับปรุงดูแล
พัฒนา
ระบบการบริหาร
จัดการภาครัฐ

"ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยอมรับความเห็นที่แตกต่าง พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรม โดยเปิดเผยตรวจสอบได้ นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี"

สถานการณ์ทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา ยังคงมีความท้าทาย ค่อนข้างสูง แม้ว่าประชาชนจำนวนมากจะมีความตื่นตัว และเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงขึ้น แต่ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ อุดมการณ์และความรู้ความเข้าใจ ในหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยังมีความแตกต่าง และขัดแย้งกัน นำไปสู่ความแตกแยกและการแบ่ง เป็นฝักเป็นฝ่ายของคนในสังคมระหว่างประชาชน ด้วยกันเองและประชาชนกับรัฐ อีกทั้งปัจจุบัน ขาดแนวทาง กลไก และมาตรการในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความปรองดองของคนในชาติ ในส่วนของกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในระบอบ ประชาธิปไตย โดยเฉพาะการเลือกตั้ง ยังคงเป็นประเด็น ทำท้าทายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างความเชื่อมั่นของการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม

ให้กับประชาชน ตลอดจนการพัฒนาประสิทธิภาพและความโปร่งใสของกระบวนการการเลือกตั้ง รวมทั้งความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเลือกตั้งให้กับประชาชนและพรรคการเมือง นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานของความเป็นประชาธิปไตยที่มั่นคงของไทยให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนการเมืองการปกครองของไทยยังไม่สามารถสร้างรัฐธรรมนูญไทยที่ยึดถือประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวมเป็นที่ตั้งและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารบ้านเมืองได้อย่างแท้จริง จากปัญหาดังกล่าวเหล่านี้จึงเป็นที่มาของการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยได้กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปประเทศไว้ทั้งสิ้น 5 ประเด็น ประกอบด้วย

(1) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) กลไกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้จักสามัคคีของสังคมไทย

(3) การกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม

(4) การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ

(5) การสร้างรัฐธรรมนูญไทย

เพื่อการบรรลุเป้าหมายของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ดังนี้

(1) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ตลอดจนการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

(2) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรม จริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

(3) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณานโยบายที่มีได้วิเคราะห
ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสียอย่างรอบด้าน

(4) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(5) มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1) วัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยม ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แม้ว่าประชาชนจะมีความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางผ่านช่องทางที่หลากหลาย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ สามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ทางการเมืองยังคงมีความท้าทายและมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองและการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหามองทางการเมือง ตลอดจนประชาชนและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยังขาดการยอมรับความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมีการบูรณาการความร่วมมือในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกระดับอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ควบคู่ไปกับการสร้างการเรียนรู้ของประชาชนผ่านการปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถคิดวิเคราะห์และใช้วิจารณญาณในการแสดงออกทางการเมืองและการบริโภคข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ยึดหลักเหตุและผลบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์

2) การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง โดยสันติวิธี แม้ว่าในปัจจุบันประชาชนจะมีความตระหนักและความตื่นตัวทางการเมืองที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประชาชนกับประชาชน และประชาชนกับรัฐยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความสามัคคีปรองดองของคนในสังคมยังคงเป็นความท้าทายที่ต้องให้ความสำคัญ ดังนั้น หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาและการสร้างกลไกหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงทางการเมืองด้วยสันติวิธีที่มีความยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ตลอดจนควรให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นที่และการเปิดเวทีเพื่อหาทางออกร่วมกันของคู่ขัดแย้งทางการเมืองซึ่งเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างจริงจัง อันจะนำมาสู่ความปรองดองสมานฉันท์ของคนในสังคมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

3) การสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การยกระดับและพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้มีความพร้อมในการให้บริการสาธารณะ และการรองรับการถ่ายโอนภารกิจตามแผนการกระจายอำนาจ ให้แก่ อปท. ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ในการยกระดับการบริหารจัดการและดำเนินงานของ อปท. ให้มีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางมากยิ่งขึ้น โดยอาจดำเนินการนำร่องจากพื้นที่และจังหวัดที่มีความพร้อมเพื่อขยายผลการดำเนินการไปสู่ อปท. อื่น ๆ

4) กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจทางการเมือง ปัจจุบันมีกฎหมาย หน่วยงานภาครัฐ และกลไกในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการของภาครัฐอย่างหลากหลายและมีความครอบคลุม อย่างไรก็ตาม การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินการภาครัฐ ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งพัฒนากลไกการเสริมสร้างค่านิยมต่อต้านการทุจริตให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องจัดให้มีช่องทางเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนแสดงความพึงพอใจและความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อย่างแท้จริง

สรุปการดำเนินงานของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

ปี 2562 • ปี 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1 การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (0101)

สถานการณ์บรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1 อยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย โดยช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินโครงการโดยมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อาทิ การรณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมทางการเมืองที่ถูกต้อง รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และคุณภาพการเรียนการสอนด้านสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตลอดจนเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ผ่านมา ประชาชนยังคงมีความเชื่อ ความเข้าใจ และทัศนคติที่แตกต่างและขัดแย้งกัน รวมทั้งมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดจากความแตกต่างดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

ปี 2562 • ปี 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 กลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี และการรู้จักสามัคคีของสังคมไทย (0102)

สถานการณ์บรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 อยู่ในขั้นวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย โดยการดำเนินโครงการที่ผ่านมามุ่งเน้นในการสร้างการตระหนักรู้ในสิทธิเสรีภาพ การเสริมสร้างความรู้ ตลอดจนการเปิดพื้นที่และจัดกิจกรรมเพื่อหาทางออกของความขัดแย้งทางการเมือง อาทิ การปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองของคนในชาติ และการพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี การเปิดเวทีเสวนา การรับฟังความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหความขัดแย้งทางการเมือง ตลอดจนการจัดตั้งคณะกรรมการฯ เพื่อศึกษาและหาทางออกสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม กลไกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธียังคงไม่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนเท่าที่ควร ประกอบกับความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประชาชนกับประชาชน และประชาชนกับรัฐยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 กลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี และการรู้จักสามัคคีของสังคมไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

ปี 2562 • ปี 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 การกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม (0103)

สถานการณ์บรรลุเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย โดยในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการในการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตามแผนการกระจายอำนาจ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมของ อปท. ทุกแห่งรวมทั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินโครงการเพื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่น และการลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้ ร่วมกับการจัดทำสื่อ คู่มือต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่ให้กับประชาชนทุกพื้นที่ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายการกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมที่ผ่านมา ยังคงมีข้อจำกัดในการพัฒนาศักยภาพของ อปท. รวมทั้งเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของ อปท. ให้มีความพร้อมในการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปี 2562 • ปี 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ (0104)

สถานการณ์บรรลุปเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุปเป้าหมาย โดยในช่วงที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) นอกจากที่ได้ดำเนินโครงการตามภารกิจหน้าที่แล้ว ยังได้มีการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง รวมทั้งการเผยแพร่และเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่ภาคส่วนต่าง ๆ นอกจากนี้ สำนักงาน กกต. ยังได้ร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นที่จะเกิดขึ้นในช่วงเดือนธันวาคม 2563 อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การบรรลุปเป้าหมาย เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศในปี 2563 ยังคงมีความท้าทาย เนื่องจากการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐยังคงไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นและความโปร่งใสในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง กระแสความไม่เชื่อมั่นในความโปร่งใสของการเลือกตั้งยังคงมีให้เห็นอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อสังคมออนไลน์

ปี 2562 • ปี 2563 • เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5 การสร้างรัฐธรรมาธิปไตย (0105)

สถานการณ์บรรลุปเป้าหมายของเรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5 ยังคงมีความเสี่ยงในการบรรลุปเป้าหมาย ถึงแม้หลายภาคส่วนได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง ตลอดจนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อาทิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้มีการเห็นชอบและประกาศใช้ประมวลจริยธรรมของทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตลอดจนการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐในการขับเคลื่อนมาตรฐานจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างต่อเนื่องนั้น ในช่วงปีที่ผ่านมา สถานการณ์ทางการเมืองหลายเหตุการณ์ ยังคงถูกตั้งคำถามถึงความชอบธรรมและความถูกต้องโดยประชาชน นำไปสู่วิกฤตความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของประชาชนต่อหน่วยงานของรัฐและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอและความบกพร่องของโครงสร้างของภาครัฐและภาคการเมืองในทัศนคติของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

การเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

• เป้าหมาย •

ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติที่ดีและถูกต้องในทางการเมือง และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เสริมสร้าง และพัฒนา วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ

• ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 •

ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติที่ดีและถูกต้องในทางการเมือง และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเกิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ

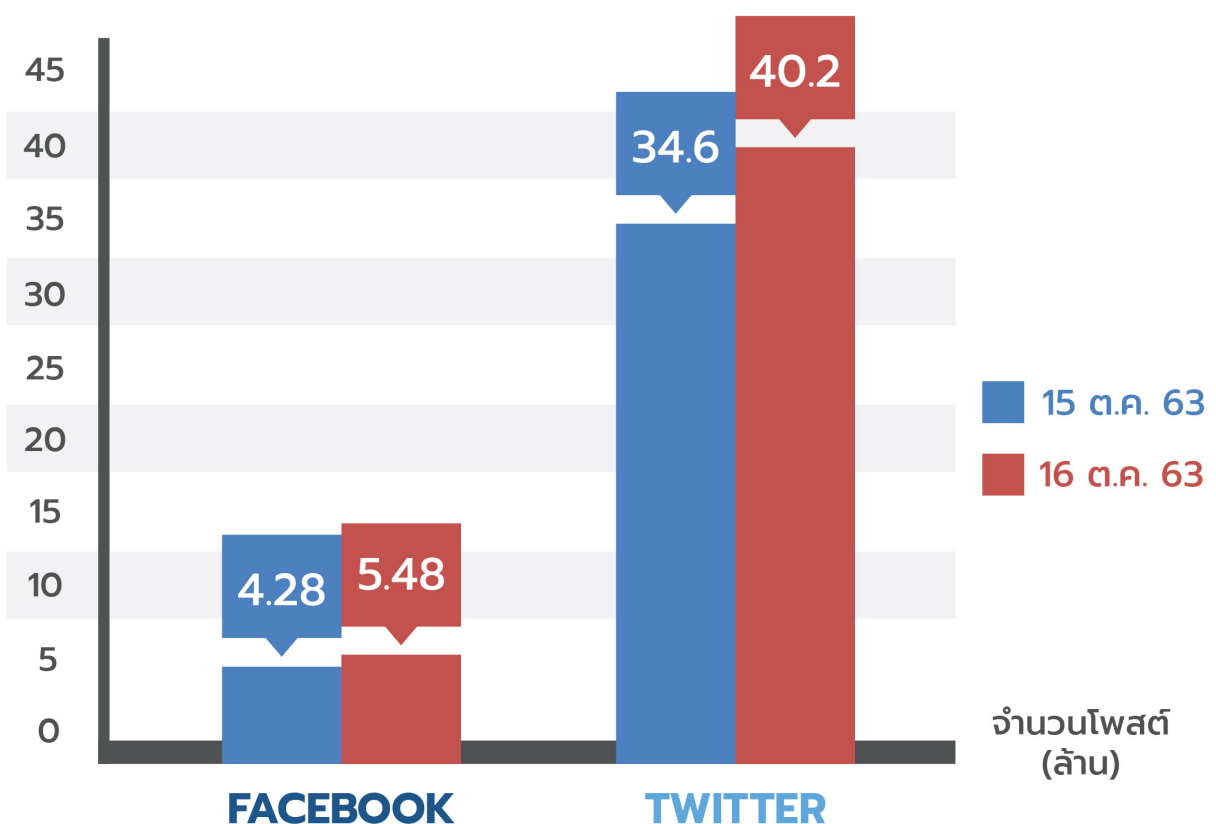
สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองมุ่งหวังให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมไทย ตลอดจนการพัฒนาวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ โดยมีความท้าทายในช่วงที่ผ่านมา คือ การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองมุ่งเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจผ่านระบบการศึกษาเป็นหลัก ควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองทางตรงควบคู่ไปด้วย โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ อาทิ การรวมกลุ่มในชุมชน สถาบัน และพรรคการเมือง และการใช้สิทธิผ่านการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมาการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองของประชาชนมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น สะท้อนได้จากความตื่นตัว การแสดงออก และการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน เช่น การชุมนุมของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการมีส่วนร่วมของประชาชนจากความนิ่งเฉยทางการเมืองไปสู่การให้ความสนใจในประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างจริงจัง รวมทั้งปัจจุบันประชาชนมีช่องทางในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่หลากหลายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นช่องทางที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากที่สุด สะท้อนได้จากการเปรียบเทียบข้อมูลของประชาชนในช่วงก่อนวันที่มีการชุมนุมเปรียบเทียบกับวันที่มีการชุมนุมเพื่อเรียกร้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ที่เกิดขึ้นในช่วงวันที่ 15 - 16 ตุลาคม 2563 ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นช่วงที่มีการออกมาเคลื่อนไหวชุมนุมเรียกร้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ของนิสิตนักศึกษาและประชาชน โดยมีผู้โพสต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในวันที่มีการชุมนุมวันที่ 16 ตุลาคม 2563 ผ่าน Facebook อยู่ที่ 5.48 ล้านโพสต์ สูงขึ้นร้อยละ 28 และ Twitter อยู่ที่ 40.2 ล้านโพสต์ สูงขึ้นร้อยละ 16 เมื่อเทียบกับวันก่อนที่มีการชุมนุม และหลังจากช่วงเวลาดังกล่าว เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการเมืองได้มีการเข้าถึงและแสดงความเห็นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถานการณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองของคนไทยในระยะยาวต่อไป

ที่มา: เว็บไซต์ (Wisesight)

การดำเนินงานที่ผ่านมา การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ผ่านมา หน่วยงานของรัฐได้มีการดำเนินการโดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองผ่านการให้ความรู้ และการศึกษาเป็นหลัก โดยได้ดำเนินโครงการ อาทิ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมทัศนคติ ค่านิยม แบบแผน ความเชื่อ ความโน้มเอียงด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

และโครงการโรงเรียนพลเมือง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีการให้ความรู้ทางด้านการเมือง การปกครอง (Political Education) วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา “พลเมือง” อันเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคนให้เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่ดีและมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างความรู้ความเข้าใจโดยการสร้างความรู้ผ่านการศึกษา ยังคงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีความท้าทายที่สำคัญ คือการพัฒนาการบูรณาการการทำงานร่วมกัน เนื่องจากที่ผ่านมาการส่งเสริมวัฒนธรรมดังกล่าวไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีลักษณะที่ต่างคนต่างทำ รวมทั้งยังขาดหลักสูตรเฉพาะที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาแต่ละระดับตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยสื่อสังคมออนไลน์ เป็นความท้าทายที่ควรให้ความสำคัญ โดยการปลูกฝังภูมิคุ้มกันในการบริโภคสื่ออย่างถูกต้องและมีเหตุและผล เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสุจริต

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมือง ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะ ทักษะทางการเมือง เกิดจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมผ่านสภาพแวดล้อม ความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติ การดำเนินการในระยะต่อไปทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรบูรณาการความร่วมมือในการดำเนินการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยร่วมกัน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องร่วมมือกันในการจัดทำองค์ความรู้ให้สอดคล้องกัน และมีความเหมาะสมกับประชาชนทุกระดับตั้งแต่การเรียนรู้ขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา ตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวัน รวมทั้งผลักดันให้องค์ความรู้ดังกล่าวครอบคลุมทุกระดับจนถึงชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับองค์ความรู้ทางการเมืองที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดการถกเถียงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีส่วนร่วมบนฐานความรู้ที่ถูกต้องร่วมกัน นอกจากนี้ ควรเร่งรัดการสร้าง และใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมมาเป็นเครื่องมือประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการเมือง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่สร้างสรรค์ และกิจกรรมรูปแบบใหม่ ๆ อาทิ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของรัฐ เพื่อสร้างพื้นที่และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับประชาชน

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

กลไกการแก้ไขปัญห ความขัดแย้งโดยสันติวิธี และการรัฐรักษามัคคีของสังคมไทย

● เป้าหมาย ●

ให้คนไทยมีความรู้รักสามัคคี และมีกลไกและมาตรการป้องกัน แก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี และส่งเสริมความปรองดองและสมานฉันท์

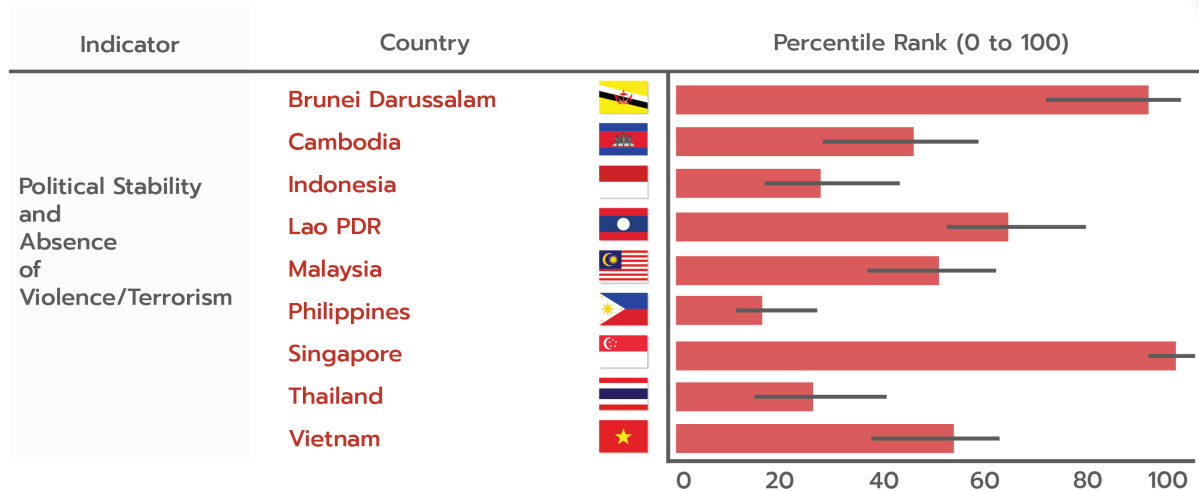
● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

คนไทยมีความรู้รักสามัคคีและเกิดกลไกและมาตรการป้องกัน แก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี และส่งเสริมความปรองดองและสมานฉันท์

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

สภาพทางการเมืองของไทยที่ผ่านมายังคงมีความขัดแย้งทางการเมืองและความรุนแรงขึ้นหลายครั้ง ประชาชนเกิดความคิดเห็นแตกแยก และไม่เป็นมิตรต่อกันและเกิดความไม่ไว้วางใจต่อภาครัฐ ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยมีความต่อเนื่อง ยั่งยืน และเกิดความมีเสถียรภาพทางการเมือง หน่วยงานของรัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้รักสามัคคี สมานฉันท์ อยู่ร่วมกันอย่างสันติ รู้จักยอมรับและเคารพในความคิดเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และสร้างบรรยากาศทางการเมืองไม่ให้นำไปสู่ความขัดแย้งอีกต่อไป โดยความท้าทายในช่วงที่ผ่านมา คือ การเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมการเคารพความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันโดยสุจริต ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงวัย และการมีกลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองอย่างสันติวิธีด้วยกระบวนการที่เป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย สถานการณ์ในช่วงปีที่ผ่านมาสามารถเทียบเคียงได้จากดัชนีธรรมาภิบาลโลก (Worldwide Governance Indicators) จัดทำโดยธนาคารโลก โดยการประเมินเสถียรภาพทางการเมืองและการปราศจากความรุนแรง (Political Stability and Absence of Violence) โดยพบว่าข้อมูลล่าสุด

ที่มีการประเมินในปี 2562 ประเทศไทยได้คะแนนอยู่ที่ 26.67 พัฒนาขึ้นจากปี 2561 ที่ 19.52 แต่ยังคงเป็นอันดับ 8 ในกลุ่มอาเซียน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยเริ่มก่อตัวอีกครั้งในช่วงกลางปี 2563 นำไปสู่การชุมนุมของนักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลปฏิบัติตามข้อเรียกร้องหลักของผู้ชุมนุม และได้มีการกระจายรูปแบบของการชุมนุมตามประเด็นต่าง ๆ เช่น ความเสมอภาคทางเพศ และการปฏิรูปการศึกษา เป็นต้น โดยสถานการณ์การชุมนุม และการดำเนินการของรัฐต่อการชุมนุมสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ลักษณะของการชุมนุมเป็นแบบจำกัดระยะเวลา ไม่ยืดเยื้อ ปราศจากอาวุธ และมีการดำเนินการที่เป็นระบบอยู่ในกรอบระยะเวลา ซึ่งถึงแม้จะพบการละเมิดกฎหมายอยู่บ้างแต่ไม่ได้เป็นลักษณะการละเมิดกฎหมายที่วิกฤตและร้ายแรง ขณะเดียวกันการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในการควบคุมการชุมนุมมีพัฒนาการที่ดีขึ้นจากที่ผ่านมา มีการดำเนินการตามมาตรฐานสากล และอยู่ในกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ที่มา: ธนาคารโลก

การดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อบรรลุเป้าหมายของกลไกการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธี และการรู้จักสามัคคีของสังคมไทย หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยังคงดำเนินการเผยแพร่และเสริมสร้างความตระหนักในสิทธิเสรีภาพและวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นผ่านสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ผ่านโครงการต่าง ๆ อาทิ การปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองของคนในชาติและการพัฒนากลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี นอกจากนี้ การสนองตอบต่อการชุมนุมทางการเมืองยังมีภาคส่วนอื่น ๆ อาทิ สถานศึกษา พรรคการเมือง และภาคประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและแนวทางในการหาทางออกให้กับประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ การเปิดเวทีสานเสวนา การรับฟังความเห็นและระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา ในส่วนของรัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยการดำเนินการสำคัญคือการประกาศพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสมัชชาวิสามัญแห่งรัฐสภา พ.ศ. 2563 โดย มีการอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ตามมาตรา 165 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 วันที่ 26 – 27 ตุลาคม 2563 อันนำไปสู่ข้อเสนอแนะทางการดำเนินการที่ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการสร้างความปรองดองของคนในชาติ อาทิ การตั้งคณะกรรมการปรองดองสมานฉันท์หาทางออกให้ประเทศ การพิจารณาเรื่องด่วนร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และการเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา เพื่อร่วมกันแก้ไขสถานการณ์ทางการเมือง ในปัจจุบัน และการสร้างความปรองดองของคนในชาติต่อไป นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐ ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและข้อร้องเรียนของประชาชนโดยได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง อาทิ สายด่วนสำนักนายกรัฐมนตรี และศูนย์ดำรงธรรม ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งของภาครัฐ ในการรับฟังและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

อย่างไรก็ตาม การสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้รักสามัคคีของสังคมไทยเป็นประเด็นที่ท้าทายอย่างมาก เนื่องจากการชุมนุมมักมีสาเหตุจากความไม่พอใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ดังนั้นการสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธีโดยใช้กลไกของรัฐอาจไม่ได้รับความไว้วางใจและการยอมรับจากคู่ขัดแย้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์ทางการเมืองปัจจุบัน ขณะที่อีกแนวคิดหนึ่งเห็นว่าการสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธีโดยใช้กลไกของรัฐผ่านกฎหมาย มาตรการ และหน่วยงานต่าง ๆ จะเป็นการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างยั่งยืนและสามารถนำไปใช้ได้ทันทีเมื่อเกิดปัญหาทางการเมืองขึ้น อันเป็นการแก้ไขปัญหอย่างทันท่วงทีและไม่ล่าช้า

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการในระยะต่อไป เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรู้รักสามัคคีของสังคมไทย โดยหน่วยงานของรัฐต้องเร่งรัดการปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองของคนในชาติโดยดำเนินการทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้เข้าถึงประชาชนในทุกช่วงวัย และร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาคสถานการณ์ในปัจจุบันให้เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนโดยคำนึงถึงหลักการกฎหมาย สิทธิและเสรีภาพของทุกภาคส่วน ตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การสร้างต้นแบบการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาต่อยอดให้เป็นกลไกการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างยั่งยืนต่อไป

ปี 2562 ●
ปี 2563 ●

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 การกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม

● เป้าหมาย ●

ให้มีการกระจายอำนาจและการพัฒนานักการเมืองท้องถิ่น ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในท้องถิ่น ให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน และเกิดความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรในท้องถิ่น

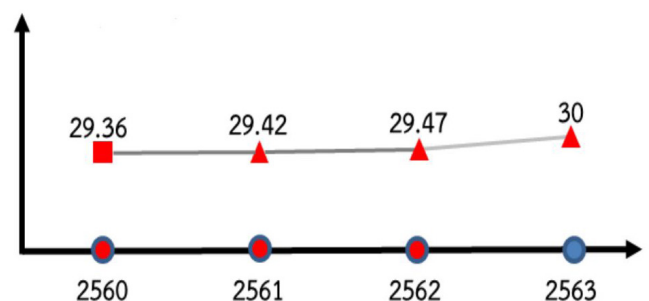
● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ความสำเร็จในการกระจายอำนาจและการพัฒนานักการเมืองท้องถิ่นให้มีคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ประชาชนมีส่วนร่วม และการจัดสรรทรัพยากรในท้องถิ่นที่เป็นธรรม

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป
การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นมุ่งหวังให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สามารถจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะได้ตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชนในพื้นที่ ด้วยการพัฒนานักการเมืองและบุคลากรในท้องถิ่นให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลในท้องถิ่น ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและเกิดการจัดสรรทรัพยากรในท้องถิ่นที่เป็นธรรม โดยความท้าทายในช่วงที่ผ่านมา คือ การถ่ายโอนภารกิจและทรัพยากรเพื่อให้ท้องถิ่นมีงบประมาณในการบริหารจัดการท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตนเอง สถานการณ์ในช่วงปี 2563 มีการถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญของส่วนกลางให้แก่ อปท. อาทิ ภารกิจด้านการดูแลโรงงานประมาณ 2,000 แห่ง ภารกิจด้านสถานศึกษาประมาณ 500 แห่ง ทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่าง ๆ พร้อมกับการพัฒนาอบรมเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจในภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนด้วย พร้อมกันนี้ การจัดสรรภาษี เงินอุดหนุน และรายได้อื่น ๆ ให้แก่ อปท. ในปี 2563 ยังคงเพิ่มขึ้น

จากปี 2562 อยู่ที่ประมาณร้อยละ 30 ของสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาล นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดภายในเดือนธันวาคม 2563 หลังจากเว้นว่างไปนานกว่า 6 ปี ซึ่งนับเป็นโอกาสที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการเลือกผู้แทนเข้ามาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

สัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรัฐบาล

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อบรรลุเป้าหมายของการกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม นอกจากการดำเนินการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ แล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังได้ดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานเกี่ยวกับ แผนงาน งบประมาณ การเงินและการคลัง การบริหารงานบุคคล การอำนวยความสะดวก งานสารบรรณ งานกฎหมายและระเบียบ รวมทั้งการติดตามประเมินผล การดำเนินงานในภาพรวมของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กับ อปท. จำนวน 7,850 แห่ง นอกจากนี้ ในส่วนของการเตรียมการเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การ

บริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักนายกรัฐมนตรี กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ อปท. ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยการลงพื้นที่สร้างความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้งท้องถิ่น การจัดทำคู่มือการเลือกตั้งในรูปแบบต่าง ๆ และกระจายคู่มือการเลือกตั้งท้องถิ่นไปยัง อปท. เพื่อเผยแพร่ให้กับประชาชนในพื้นที่ต่อไป

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม การถ่ายโอนภารกิจและทรัพยากรเพื่อให้ท้องถิ่นมีงบประมาณที่เพียงพอในการบริการสาธารณะที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์กับประชาชนในท้องถิ่นของตน ยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม ขณะเดียวกันการพัฒนาการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเจ้าหน้าที่และบุคลากรของ อปท. ถือเป็นประเด็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ ตลอดจนการบูรณาการการทำงานร่วมกันในมิติต่าง ๆ ระหว่าง อปท. ยังควรได้รับการพัฒนาโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการในระยะต่อไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดการถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณให้แก่ อปท. ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพของ อปท. ในการรองรับภารกิจที่ได้รับ การถ่ายโอนและการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ อปท. เพื่อให้การบริหารจัดการของ อปท. มีประสิทธิภาพและพร้อมสำหรับการบริหารจัดการภารกิจใหม่ และควรเร่งรัดการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการบูรณาการการทำงานระหว่าง อปท. กับ อปท. และ อปท. กับส่วนกลาง ตลอดจนการจัดทำโครงการที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการของ อปท. และสามารถติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้แทนท้องถิ่นในสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ผู้แทนของตนทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์และพัฒนาพื้นที่ของตนอย่างยั่งยืน

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4

ปี 2562 ●

ปี 2563 ●

การเลือกตั้งที่สุจริต และเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ

● เป้าหมาย ●

ให้การเลือกตั้งที่ความสุจริตและเที่ยงธรรม ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอย่างสุจริต และเที่ยงธรรม ให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งและเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ตลอดจนได้นักการเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง

● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

การเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้น และคดีเกี่ยวกับการทุจริตมีจำนวนลดลง

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่ง ในระบอบประชาธิปไตยในการคัดกรองนักการเมืองและพรรคการเมืองที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม เข้ามาทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ในฐานะผู้แทนประชาชนที่จะปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ โดยหน่วยงานของรัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและตรวจสอบการเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรม โดยความท้าทายในช่วงที่ผ่านมา คือ การกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง รวมถึงการติดตามและตรวจสอบการเลือกตั้ง และการบริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล และสื่อสังคมออนไลน์เพื่อประโยชน์ของประชาชน และประเทศชาติ ซึ่งในช่วงปีงบประมาณ 2563 ที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าจะยังไม่ถึงคราวจัดการเลือกตั้งทั่วไปหรือการเลือกตั้งครั้งใหญ่เกิดขึ้น แต่ได้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง อาทิ เขตเลือกตั้งที่ 4 จังหวัดลำปาง และเขตเลือกตั้งที่ 5 จังหวัดสมุทรปราการ

ซึ่งสถิติของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสะท้อนให้เห็นถึงการตื่นตัวในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมยังคงอ่อนไหวและเป็นประเด็นที่ควรได้รับความสนใจในการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นได้จากการคัดค้านผลการเลือกตั้งและการแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้ง ยังคงปรากฏอย่างต่อเนื่อง และการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบข้อคัดค้านต่าง ๆ ยังไม่ทันทั่วถึง ส่งผลให้เกิดการเคลือบแคลงสงสัยว่ามีการทุจริตการเลือกตั้ง โดยหน่วยงานของรัฐ และการเลือกปฏิบัติ ซึ่งเป็นประเด็นคำถามที่สำคัญของประชาชนและส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม

การดำเนินงานที่ผ่านมา นอกเหนือจากการจัดการเลือกตั้งตามภารกิจและหน้าที่ปกติของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (สำนักงาน กกต.) แล้ว ในช่วงที่ผ่านมา สำนักงาน กกต. ได้เร่งรัดการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งและการเสริมสร้างความรู้และข้อมูลของการเลือกตั้งผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ อาทิ ฉลาดเลือกสำหรับการสืบค้นข้อมูลการเลือกตั้ง และตาสับปรดสำหรับการติดตามสถานการณ์และป้องปรามการทุจริต ตลอดจนการเปิดให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้อย่างรวดเร็วบนเว็บไซต์ นอกจากนี้ ยังได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมการเลือกตั้งของภาคส่วนต่าง ๆ ด้วยการสนับสนุนเครื่องลงคะแนนเลือกตั้งและองค์ความรู้ในการจัดการการเลือกตั้ง เช่น การเลือกตั้งสหกรณ์ ออมทรัพย์ของหน่วยงาน การเลือกตั้งในระดับโรงเรียน และการเลือกตั้งภายในของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยให้แพร่หลายไปสู่ทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเตรียมการจัดการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะมีขึ้นในเดือนธันวาคม 2563 ซึ่งสำนักงาน กกต. อยู่ระหว่างการเตรียมการจัดการเลือกตั้ง ขณะเดียวกันได้เผยแพร่องค์ความรู้ แนวทาง วิธีการ และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งท้องถิ่นผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีรูปแบบที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย อาทิ คู่มือ แผ่นพับ วิทยู โทททัศน์ และเว็บไซต์ เป็นต้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม กฎระเบียบที่เคร่งครัดส่งผลให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ มีขั้นตอนที่หลากหลายและใช้ระยะเวลาการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น และสื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทในการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนและเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและเข้มข้น พัฒนาการที่ก้าวกระโดดของประชาชนต่อเทคโนโลยีดังกล่าวนำมาสู่การเรียกร้องความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ยังไม่อาจก้าวตามความต้องการของประชาชนได้อย่างทันทั่วถึง ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายอย่างมากต่อการบรรลุเป้าหมายการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม กล่าวคือช่องว่างของการใช้เทคโนโลยีระหว่างประชาชนและภาครัฐยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกลไกของรัฐในการเลือกตั้งตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของภาครัฐในภาพรวมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ภาครัฐควรเร่งรัดพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ เพื่อให้เกิดการลดขั้นตอนการทำงานด้วยคน และเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พรรคการเมือง และประชาชนด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรเร่งรัดการพัฒนาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีควบคู่กันไป นอกจากนี้ การสื่อสารประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อสร้างความโปร่งใสให้กับภาครัฐและฟื้นคืนความเชื่อมั่นของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ โดยอาจใช้ช่องทางการสื่อสารและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้สามารถตอบสนองของประชาชนได้ทันต่อสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลการเลือกตั้ง ตลอดจนกระบวนการที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย ร่วมสมัย และทันต่อสถานการณ์เป็นการดำเนินการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญ และเร่งรัดการดำเนินการเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงานและสร้างความยอมรับจากทุกภาคส่วน นำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อการเลือกตั้งอย่างแท้จริง

ปี 2562 ●
ปี 2563 ●

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5

การสร้างรัฐธรรมาธิปไตย

● เป้าหมาย ●

ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาล เป็นที่ศรัทธาและยอมรับของประชาชน และมีการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

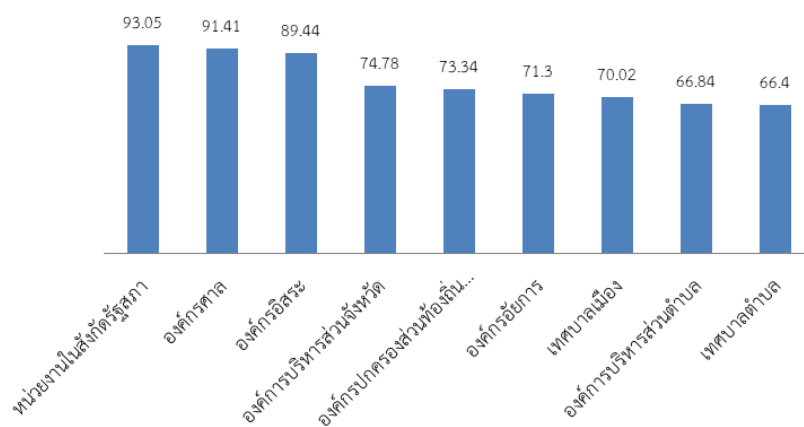
● ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 ●

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาล และการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สถานการณ์ในภาพรวมของเรื่องและประเด็นปฏิรูป รัฐธรรมาธิปไตยเป็นรัฐที่ยึดถือประโยชน์ของปวงชนและส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และยึดถือเหตุผล ความจริง ความถูกต้องเป็นธรรมในการบริหารจัดการต่าง ๆ ธรรมาธิปไตยเป็นคุณธรรมหรือคุณสมบัติในตัวคนที่ถือธรรมเป็นใหญ่ ทำงานโดยมีเจตนาที่ยึดถือแนวทางที่ดีเป็นเกณฑ์ มุ่งหวังให้รัฐบาล ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และบุคลากรภาครัฐได้ใช้หลักธรรมในการบริหารบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ทั้งนี้ ความท้าทายในช่วงที่ผ่านมาคือ การมีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและบุคลากรภาครัฐ การพัฒนาและการบังคับใช้กลไกและมาตรการต่าง ๆ ในการติดตาม ตรวจสอบ ควบคุม ตลอดจนการลงโทษการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและบุคลากรภาครัฐในทางที่ผิด

ซึ่งในช่วงปี 2563 ที่ผ่านมา สามารถเทียบเคียงสถานการณ์ด้วยผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา ด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ โดยถือเป็นการประเมินที่ครอบคลุมหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศ ซึ่งได้มีการแบ่งเกณฑ์ของผลการประเมินเป็น 7 ระดับ โดยภาพรวมระดับประเทศอยู่ที่ 67.9 คะแนน อยู่ในระดับผลการประเมิน C หรือปานกลาง และหากจำแนกตามประเภทหน่วยงาน พบว่าประเภทหน่วยงานที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือหน่วยงานในสังกัดรัฐสภา รองลงมาคือองค์กรศาล ขณะที่หน่วยงานที่ได้คะแนนต่ำสุดคือเทศบาลตำบล

ผลการประเมิน ITA

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงที่ผ่านมา หลายภาคส่วนได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยสภาผู้แทนราษฎรได้เห็นชอบและมีการประกาศใช้ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. 2563 และวุฒิสภาได้เห็นชอบและมีการประกาศใช้ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภา และกรรมาธิการ พ.ศ. 2563 ด้วยเช่นกัน ซึ่งทั้ง 2 ข้อบังคับได้กำหนดกระบวนการการดำเนินการถึงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในกรณีที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง นอกจากนี้ ในกรณีของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้มีการดำเนินการตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 อย่างต่อเนื่อง อาทิ การขับเคลื่อนมาตรฐานทางจริยธรรม และการสำรวจพฤติกรรมทางจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐบนสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชนมากขึ้น

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ประเด็นท้าทายของการพิจารณามาตรฐานทางจริยธรรมคือการกำหนดเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรมในการระบุว่าการกระทำใดเป็นการละเมิดจริยธรรม ซึ่งจำเป็นต้องระบุเงื่อนไขให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการอาศัยช่องว่างของกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ในการหลบเลี่ยงความผิด และให้การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ มีความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย นอกจากนี้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับประชาชน ยังเป็นประเด็นท้าทายที่ควรให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประชาชนเป็นหัวใจสำคัญในการคัดกรองผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการติดตามและตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การดำเนินการในระยะต่อไป การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานของรัฐ ควรมีการนำผลการประเมินไปกำหนดเป็นมาตรการในการพัฒนาและปรับปรุงคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานนั้น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม และกำหนดขั้นตอนการดำเนินการกรณีที่ไม่มีการพัฒนาปรับปรุงไปในทางที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันควรมีกลไกในการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างรอบด้านอีกด้วย เพื่อเป็นการเสริมสร้างความโปร่งใสของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของผู้แทนของตน อันเป็นการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกช่องทางหนึ่ง

